

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 324.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgaasideval-shoot-idm139862322197728/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

- 249 *den ulykkeligste*: I første del af Kierkegaard: *Enten-Eller* findes en tale betitlet »Den ulykkeligste», holdt for forsamlingen af »medafdøde». Her tales ikke om korset, men meningen med stedet må være, at der er frelsende muligheder for selv den, der har gravet sig ned i sin ulykkelighed.
- 250 *Anatema*: gr. forbandelse, udelukkelse af kirken, se f.eks. 1. Kor. 16,22. – »*Dømmer ikke (...)* *Gangelt*: Matth. 18,21-22. – »*at I ikke skulle fordømmes*»: Matth. 7,1. – *status nascendi*: lat. fødselstidspunkt; i kemien: reaktionøjeblikket.
- 251 *Novice(me)*: person, der gennemgår prøvetid før optagelse i et kloster. – *Weismanns Hypoteser*: Efter August W. (1834-1914), ty. naturforsker, der mente, at udviklingen af de forskellige biologiske arter foregik i tilfældige spring, »mutationers». – *Lamarck's*, Jean Baptiste (1744-1829): fr. naturforsker. L. hævdede, at erhvervede egenskaber kan nedarves. – *Kopulation*: samleje.
- 252 *Menneskehedens Kapitaler*: m.s. største skikkelser. – *Alexander*: se n.t.s. 151. – *Dædalus, Helena og Andromeda*: personer fra den gr. mytologi. D. var arkitekten, der byggede Labyrinten på Kreta, H. verdens smukkeste kvinde, og A. kongedatteren, der ofret sig/ofres for moderens overmod. – *den femte, asiatiske Ateisme*: buddhismen.
- 253 *Comte*: se n.t.s. 179. – *Mestits(er)*: sp. blanding; børn af en europæer og en indianer. – *Sodoma(hovedstæder)*: byen S. blev sammen med Gomorra ødelagt af Gud som straf for syndighed, 1. Mos. 19.
- 255 *Makelatur*: kasserede tryksager. – *Islam*: det arab. ord, som betegner Muhammads lære, betyder hengivelse (nlg. i Guds vilje). – *Nirvana*: »udslukelse», dvs. genfødselsens og dermed lidelsens ophør; den fuldkomne ro.
- 256 *Sokrates' Ord*: Jf. Platon: *Sokrates' Forvarstale* 40-41c. *Platon. Skrifter (...)* (se n.t.s. 80). Bd. 1.
- 257 *Det er en liden Tid (...)*: Citatet stammer fra H.A. Brorsons salme »Halleluja! Jeg har min Jesus fundet» (1739). Kierkegaard lod det indhugge på sin gravsten. – *Kehrass(er)*: ty. den sidste dans på et bal. – »*Det er fuldbragt*», se n.t.s. 183. – *Solsangen*: »Cantico delle creature», digt (1224) af Frans af Assisi (se n.t.s. 175).
- 258 *Ak dvæl dog kære (...)*: Den replik, rettet til øjeblikket, hvormed Goethes Faust hidbringer sin egen død (*Faust*, II, 5. akt).
- 259 *Rhabarberkvarteren*: det indre Nørrebro. – *Lidkugle i Nordnørvest*: Formentlig en (fiktiv?) nyhed af sensationel karakter, der blev belønnet med et (mindre) honorar. – *Aftenbladet*: navnet på flere københavnske aviser. På det angivne tidspunkt (1885) udkom der ikke noget A., men navnet skal nok, sammen med det senere nævnte *Morgenbladet*, tages i almindelighed som udtryk for oppositionspressen. – *Herredsfogden*: se n.t.s. 80. – *Marseillaisen*: fr. revolutions- og nationalsang skrevet 1792 af Rouget de Lisle. Oversat til da. flere gange, første gang af P.A. Heiberg 1793 som slagsang for oppositionen.
- 260 *Stiftstidende*: den konservative avis. – *Christoffer den anden(s)* (1276-1332): da. konge 1320-1332. I hans regeringstid brød riget sammen og overto-

ges i realiteten af udenlandske stormænd, de holstenske grever. – *Folketinget*: Danmarks forfatning (Grundloven af 1866) byggede på en rigsdag med to kamre: det (nogenlunde) demokratiske valgte Folketing og det aristokratiske Landsting. Regeringen under ledelse af »Højre«-politikeren Estrup (1825–1913) støttede sig med kongens accept på Landstinget, hvor den havde flertal, mens oppositionen, bestående af venstrepartier, havde flertal i Folketinget. I denne situation opstod strid mellem de to ting. Først i 1901 knæstattes det princip, at regeringen skal være i overensstemmelse med Folketingets flertal (parlamentarismen, jf. n.t.s. 93). – *Kronpeter*: folkeligt udtryk for kronprinsen, den senere Frederik 8., konge 1906–1912. – *Stilleben*: ty. egl. Scilleben, »stilleliv«. I kunsthistorien udtryk for et motiv bestående af en opstilling af døde ting, uden mennesker.

- 261 *den store Folkefører*: Skikkelsen er tegnet efter venstrepolitikeren Christian Berg (1829–1891). Som grundtvigiansk landsbylærer og lokalpolitiker blev han 1866 indvalgt i Folketinget, hvor han blev leder af oppositionen og en tid formand for tinget. Derfor havde han bolig i København (se s. 271). – *Amstidende(s)*: den lokale venstreavis. – *Abraham (...)* *Sara* og *Hagar*: se n.t.s. 38. – *Skytteforening*: Som led i den folkelige politiske organisering under forfatningskampen dannedes over hele landet foreninger med militære idrætter på programmet. De blev senere samlet i bl.a. De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger. – *Den glade Kobbersmed*: egl. »Den evigglade Kobbersmed«, revymelodi af C. Peters (1886), stadig populær til f.eks. sølvbryllupsange.
- 262 *forkert*: se n.t.s. 68. – *give (...)* *ind at nyse paa*: formentlig fejl for *ens at nyse paa*, give én en forskrækkelse. – *Jernknoer* og *Todtschlægers*: knojern og korte, elastiske knipler med blyklump. – *Lersøen*: nu forsvunden sø i det nordlige København, jf. den nuv. Lersøpark ved Bispebjerg. – *Gammel Tor*: Rådhuset i København lå dengang på Gl. T. i det nuv. Domhus. I det såkaldte »Salatfad« transporteredes fangerne til domstolen fra dattidens arresthus, der lå på Blegdamsvej.
- 263 *Strucbrækker*: strejkebryder. – *Arbejdernes Værn*: organisation styret af arbejdsgiverne. Den fungerede som modtræk til den ordinære (socialdemokratiske) fagbevægelse. A.V. organiserede strejkebrydere, når der var arbejdskampe. – *brænd(e)tr* *den af*: skulke fra arbejde. – *en Spids*: en genstand, drink. – *Panser*: sl. for politibetjent. – *Jakobinere*: yderligtgående gruppe under den franske revolution.
- 264 *Schackalmiddag*: sjakaer er ådselsedere.
- 265 *Chifferskrift*: kodeskrift. – *Spencer*: se n.t.s. 81. – *Spinoza*: se n.t.s. 206, *Identitetshypotesen*. – *Materialisme*: den filosofiske opfattelse, at alt lader sig forklare ud fra og føre tilbage til materielle (fysiske) årsager. Ånden er således ikke et selvstændigt princip. Opfattelsen går tilbage til oldtiden (f.eks. Epikur), men har hele tiden haft fortalere, bl.a. den ty. filosof Karl Marx (1818–1883) og den filosofiske skole, der udspringer af hans tanke. Den senere nævnte Ernst Heinrich *Haeckel* (1834–1919), ty.